

1965'TEN 2020'YE İŞÇİ SINIFI

Aydınlık Gazetesi, 26 Aralık 2020

Yıldırım Koç

Atatürk 1922 yılında şöyle diyordu: "Türkiye'nin gerçek sahibi ve efendisi, gerçek üretici olan köylüdür. O halde, herkesten daha çok refah, mutluluk ve servete hak kazanmış ve lâıyk olan köylüdür. Diyebilirim ki, bugünkü felâket ve yoksulluğun tek sebebi bu gerçeği görememiş olmamızdır."

Atatürk bunları söylediğinde, Türkiye nüfusunun dörtte üçü, yaklaşık yüzde 76'sı köylerde yaşıyordu.

Günümüzde köylülerin nüfus içindeki payı yüzde 20'nin altına düştü. Ayrıca, Türkiye'nin toplam gelirinin (gayri safi yurtiçi hasılasının) yaratılmasında tarım sektörünün, diğer bir deyişle, köylülerin payı, 2019 yılında yalnızca yüzde 6,4 idi. Tarımın GSYH'daki payı 2012 yılında yüzde 7,7 iken, bu oran 2019 yılında yüzde 6,4'e gerilemişti.

Tarımın istihdam içindeki payı da iyice azaldı. 2020 yılı Eylül ayı verilerine göre, Türkiye'de gelir getirici bir işte çalışan 27,7 milyon kişinin yalnızca 5,1 milyonu tarım sektöründeydi. Bu kişilerin 3,0 milyonu erkek, 2,1 milyonu kadındı. Tarım sektöründe çalışanların büyük bölümü kendi hesabına çalışan ve ücretsiz aile çalışanı iken, bir bölümü de ücretli işçiydi.

TÜRKİYE'DE KOCAMAN BİR İŞÇİ SINIFI VAR

Atatürk döneminde işçi sınıfımız çok genç ve zayıftı. Bugün ise çok güçlü, büyük deneyim birikimine sahip, toplumsal ve siyasal gelişmelerde belirleyici rolü olan bir işçi sınıfımız var. Türkiye işçi sınıfını dikkate almayan hiçbir güç, iktidar olamayacağı gibi, toplumsal ve siyasal gelişmeleri de etkileyemez.

Bugünkü işçi sınıfımızı, ayrıntılı bilgi sahibi olduğumuz 1965 yılındaki işçi sınıfıyla karşılaştırmak, nasıl büyük bir gelişme yaşandığının görülmesi açısından yeterlidir.

1965 yılında, 55 yıl önce Türkiye'de nüfus 31,4 milyondur. Nüfusun yüzde 66'sı köylerde yaşıyordu. Gelir getirici bir işte çalışanlar 13 milyon kişiydi. Bunların yalnızca 3 milyonluk bölümü, işgücünü satarak geçimini sağlayan kişilerdi; geniş tanımla işçi sınıfıydı. İşçiler ve memurlar bu gruptaydı. İşçi sınıfının gelir getirici bir işte çalışanlara oranı yalnızca yüzde 23 idi. Ayrıca bu insanların önemli bir bölümü tam anlamıyla mülksüzleşmemiş kişilerdi; ücret gelirlerinin yanı sıra üretim araçları mülkiyetiyle bağlantılı yan gelirleri de vardı. (DİE, *Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri*, 24.10.1965, Yay.No.568, Ankara, 1969)

2020 yılında Türkiye'de gelir getirici bir işte çalışanların toplamı 27,7 milyondur. Bunların 19,2 milyonu, diğer bir deyişle, yüzde 69,3'ü, işgücü satışı yoluyla geçimini sağlayan ücretlilerdi, işçi sınıfıydı; işçiler, memurlar, sözleşmeli personeldi. Ayrıca bu ücretlilerin büyük bölümünün tek geçim kaynağı, işgücü satışından elde ettikleri ücret, maaş veya aylıktı.

Türkiye İşçi Partisi'nin milletvekili genel seçimlerinde yüzde 3,0 oranında (276.101) oy aldığı ve Millet Meclisi'ne 15 milletvekili soktuğu 1965 yılında Türkiye, nüfusun büyük bölümünün küçük burjuva olduğu bir köylü ve esnaf-sanatkar toplumdur. 2020 yılı sonundaki Türkiye, nüfusun çok büyük bölümünün işçi sınıfını oluşturduğu bir kentli toplumdur.

Toplumun işçileşmesi son 20 yılda hızlanarak devam etti. TÜİK'in Hanehalkı İşgücü Anketleri sonuçlarına göre, 2004 yılında ücretlilerin sayısı 10,7 milyon, gelir getirici bir işte çalışanlara oranı yüzde 54,5 idi. 2020 yılı Eylül ayı verilerine göre, ücretlilerin sayısı 19,2 milyon, gelir getirici bir işte çalışanlara oranı 69,3 olmuştu. 2020 Eylül verilerine, yaşamını çeşitli biçimleriyle işgücü satışıyla kazanan ve bu verilerde gözükmeyen onbinlerce insanı daha eklemek gerek. İşsizler ise, işgücünü satma imkanı bile bulamamış olan işçi sınıfı mensuplarıdır. Sayıları artık yaklaşık 12 milyonu ulaşmış işsizlerimiz de işçi sınıfına dahildir.

İŞÇİ SINIFINI YAKINDAN TANIMAK LAZIM

Türkiye'nin siyasal ve toplumsal geleceğinin belirlenmesinde ana ve temel güç, işçi sınıfıdır. Köylerdeki küçük meta üreticisi köylüler ile kentlerdeki esnaf-sanatkarlar da (birlikte) toplumun yaklaşık dörtte birini oluşturmaktadır. İşçi sınıfı, bu köy ve kent emekçilerini dikkate almak zorundadır. Ancak belirleyici güç, gelir getirici bir işte çalışanların dörtte üçünü oluşturan işçiler, memurlar, sözleşmeli personeldir; bir bütün olarak işçi sınıfımızdır.

İşçi sınıfımızı iyi tanımadan, işçi sınıfının günlük sorunlarına gerektiği gibi sahip çıkmadan, işçi sınıfının güveni kazanılamaz. Önümüzdeki günlerde, işçi sınıfımızı daha yakından tanımayı sağlayacak bazı noktalara değineceğim.